

NIEUW LICHT OP RAADSELACHTIGE VOGELTREK

De trek van zeevogels is lang mysterieus gebleven. Met geolocators heeft onderzoeker Rob van Bemmelen van Wageningen Marine Research nu de gangen van franjepoten en jagers in kaart gebracht. De resultaten werpen nieuw licht op oude vragen, maar roepen ook weer nieuwe vragen op.

Van Bemmelen is gek op jagers. En dan met name op de kleinste jager, die hij al bestudeert sinds zijn eerste ontmoeting met het beestje, in 2007 in Zweeds Lapland. Hij promoveerde afgelopen week op een studie naar de migratiepatronen van deze vogel, zijn 'broertje' de kleine jager en twee soorten franjepoten, respectievelijk de rosse en de grauwe.

DATALOGGERS

Van Bemmelen gebruikte geolocators, kleine dataloggers die aan de poot of op de rug van de vogels worden gebonden en om de vijf minuten een lichtmeting doen. Uit die gegevens kan de lengte- en breedtegraad worden afgeleid en dus de positie van de vogel. Als je de vogels

tenminste terug vangt, want de data worden niet verstuurd. Vangen en terug vangen gebeurt als de vogels op hun nest zitten.

Samen met teams uit tien landen verzamelde Van Bemmelen op deze manier vluchtgegevens van 224 vogels. Dat is meer dan in de meeste trekvogelstudies en genoeg om de gangbare ideeën over de overwinteringsgebieden van de vier vogels nader in te kleuren of bij te stellen. Zoals die van de kleinste jager. 'Die zou overwinteren rond Antarctica, maar daar vonden we geen enkel bewijs voor.'

TREKDATA

Uit de verzamelde trekdata blijkt dat de kleinste jager zich 's winters voornamelijk ophoudt in de Bengu-

FOTO: DENISE HERMANS

▲ Een grauwe franjepoot krijgt een geolocator om.

▼ De kleinste jager in winterkleed, voor de kust van Mauritanië.

Wat opvalt aan de trekpatronen is dat er geen peil op te trekken valt

elastroom, voor de westkust van zuidelijk Afrika. En het overwinteringsgebied van de kleine jager blijkt verrassend groot. Het bestrijkt grote delen van de Atlantische Oceaan, het noordwesten van de Indische Oceaan en de Middellandse Zee.

ENORME VERSCHILLEN

Wat verder opvalt aan de trekpatronen is dat er geen peil op te trekken valt. 'Waarom trekken bijvoorbeeld alle grauwe franjepoten van één populatie naar hetzelfde overwinteringsgebied, maar trekken rosse franjepoten van één populatie over de gehele lengte van de Atlantische Oceaan?' Zelfs binnen één soort kunnen trekroutes enorm verschillen. Grauwe franjepoten uit Rusland vliegen naar de Arabisch Zee, maar die uit Schotland naar de oostelijke Stille Oceaan.

NOG VEEL TE ONTDEKKEN

Vogels zoeken ook niet elk jaar hetzelfde overwinteringsgebied op.

Rosse franjepoten die broeden in Noordoost-Groenland en Spitsbergen overwinteren op drie verschillende plekken op de Atlantische Oceaan, maar niet steeds op dezelfde plek. Waarom ze dat doen en waardoor die keuze wordt bepaald, is nog onduidelijk. Er valt nog zoveel te ontdekken, verzucht Van Bemmelen.

PLEISTERPLAATS BESCHERMEN

De trekdata van Van Bemmelen werpen nieuw licht op oude vragen. Ze ondersteunen daarnaast het voorstel van Birdlife International om een beschermd natuurgebied aan te wijzen in het noorden van de Atlantische Oceaan. Het gaat om een gebied dat miljoenen vogels als pleisterplaats gebruiken op hun trek tussen noord en zuid. 'Dat voorstel is gebaseerd op trekgegevens van de kleinste jager uit mijn studie en die van 23 andere vogels.'

RK